

Svend Gjønge efter Svenskekrigen.

Af

Severin Kjær.

I.

Paa Lundbygaard og i Lundby.

Svend Povlsen¹⁾, den saakadte «Gjøngenhøvding», fik i Aaret 1661 af Kong Frederik III for sin udviste tro

¹⁾ Efter at jeg i 1892 i «Gjøngenhøvdingen Svend Povlsen og Snaphanerne» skildrede den gamle Kaptajns Ophold paa Lundbygaard og hans Forhold under Begyndelsen af «den skaanske Krig», ere nogle af Hammer Herreds gamle Tingbøger komne frem, som end yderligere oplyse Svend Povlsens Færd og Livsforhold i nævnte Tid. Fra disse Tingbøger ere hovedsagelig omstaaende Meddelelser hentede. Af Kjøbenhavns Mandtalslister for 1658 fremgaar det, at Svend Povlsen efter at være kommenovre fra Skaane en Tid har logeret i Pilestræde; det hedder nemlig i Mandtalslisterne: «Jens Jenssen Skredder i Pillestredde angiffuer dem, som ære thill Lossement vdi ded Huuß, som hand boer vdi, som ere disse effterschreffne, naffnlig: Captejn Suend Pouelßen, Captein Armes Kaarll Einerßen og Hans Bechensten, Schriffuer.» I Mandtalslisterne fra 8. Novbr. 1660 hedder det: «I Hestemølle Stredett hoß Poffuel Jensen er Suend Poffuelßen fra Skonne.» Den her nævnte Svend Povlsen er maaske ligeledes Kaptajnen, der hjemkommen fra en af sine mange Udfarter til Skaane nævnes som hjemmehørende der.

I Henvisningerne betegner «H. H. Tb.» Tingbogen for Hammer Herred, «St. B. Tb.» Tingbogen for Stensby Birk og «B. H. Tb.» Baarsø Herreds Tingbog. «Kr. K. i. S.» betegner Krigskollegiets indkomne Sager.

Tjeneste for Konge og Fædreland under den store Svenskekrig Lundbygaard i Vordingborg Len at nyde kvit og frit paa Livstid. Den gamle Kaptajn flyttede straks ud paa Gaarden med sin Familie, men det trak stadigt ud med den endelige Ordning og Overdragelse; først i Begyndelsen af Aaret 1666 fik han den fuldstændige Afregning for sit Tilgodehavende fra Krigsaarene og derpaa den 12. Maj Skøde paa Lundbygaard samt paa en Gaard i Snese, der var beboet af Bonden Peder Hansen.

Lundbygaard var en gammel Adelsgaard, der laa tæt op til Landsbyen Lundby i Hammer Herred. Her boede 1423 Væbneren Niels Galt, og længere frem i samme som ogsaa i det følgende Aarhundrede sade flere Medlemmer af Slægten Sten inde med Gaarden. Siden hen nævnes Lundbygaard «Hofgaarden»¹⁾ og den havde endnu 1648, da Knud Paslich²⁾ boede der, tvende Parker med den gamle Borgvold imellem.

Nu, da Svend Povlsen overtog Lundbygaard, hedder det, at Bygningen var «meget øde og brøstfældig», og, «skønt Gaarden var skellig højt anslagen» til Hartkorn, nemlig 20 Tønder, maatte det alligevel findes sandfærdigt, at dens tilliggende Jorder vare meget af Stene og Grus bemængede og falder vidtløftige, men meget ringe frugtbar, som haver været Beboerne til Ruin»³⁾.

Det ser ud som, at den gamle Kaptajn helst skulde have holdt sig borte fra Landbruget, som han næppe havde nogen synderlig Forstand paa, og som tilmed var i en sørgelig Forfatning overalt, ikke mindst i Sydsjælland, hvor Fjendens Plyndringer og Udsugelser under Svenske-

¹⁾ H. H. Tb. 22. 10. 83.

²⁾ Knud Paslich havde ejet Rønnebæksholm, som han solgte til Fru Edele Urne, Pros Munds Efterleverske. Efter 1647 nævnes han ikke til Rønnebæksholm; han er da formodentlig flyttet til Lundbygaard. Sml. Franziska Carlsen: Rønnebæks Sogn, S. 232.

³⁾ Rigsark. Top. Saml.: Lundby 10a.

krigen vare faldne særlig haarde og ublu, saa intet var gaaet Ram forbi, endog Kirkerne, Gudshusene, vare udplyndrede af Fjenden: I Kjøng Kirke havde Svenskerne røvet Alterklædet¹⁾, i Kallehave Kirke baade Kalk og Disk²⁾. og lige det samme var Tilfældet baade i Roholte og Haarlev Kirker, hvor de hellige Kar vare bortrøvede³⁾. Paa sidstnævnte Sted afbrændte de tilmed Præstens Mensalgaard. Men i Roholte Præstegaard, hvor der ogsaa var handlet haardt og ilde rumsteret af Fjenden, endte det med Fald for denne: En svensk Officer, der var nærgaaende og uhøvisk mod Præsten Hr. Peder Thomesens enlige og eneste Datter, kastede sig paa hendes Skød og taledes ubluelige Ord til hende, — blev skudt, der han sad og gantede paa Jomfruens Skød. Et Skud faldt udefra, og en Kugle gjorde en brat Ende paa Officerens Liv.⁴⁾ — Overalt var der Nød og Trang.

Det kneb derfor ogsaa haardt for Svend Povlsen med at klare sig fra gammel og ny Gæld; han maatte laane og krable sig frem, hvor der var Laan at faa og Penge at skaffe til Veje; men det var ingen let Sag. Lidt tjente han vel ved sine Spejdertog over til Skaane, hvor han skulde holde Folkene vaagne og stræbe efter at vække og styrke den gamle Trofasthed og Kærlighed overfor Danmark. Hertil brugtes han meget af Hoffet. Og Svenskerne selv ytre, at han dertil «skal være helt adræt». ⁵⁾ Men disse Spejderture vare baade besværlige og farefulde; rejste han endog, som han oftest gjorde, forklædt i Bondedragt, saa kunde han dog blive kendt eller forraadt, og skete det, saa Svensken fik Fingre i ham, da var han om en Hals.

¹⁾ H. H. Tb. 14. 7. 1673.

²⁾ St. B. Tb. 29. 4. 1670.

³⁾ Hofmanns Fund. VIII, 373 og 338.

⁴⁾ Treschou: Danske Jubel-Lærere: 328.

⁵⁾ P. W. Becker: Saml. til Danm. Hist. II, 160.

Det maatte være langt at foretrække, hvis der kunde findes en noget indbringende Stilling ved Forsvaret herhjemme, hvorfor han ogsaa allerede i Februar 1666 indsendte følgende Andragende¹⁾ til Rigets Feltherre, Grev Hans Schack, hvem han havde fulgt til Fyn, og under hvem han havde kæmpet i det heldige Slag ved Nyborg 14. Novbr. 1659.²⁾

Ihm.

Høy och Welbaarne Hr. Feldherre,
Høygunstige Patron och megtige Befordrer!

Eftersom Eders Excellentze altid haffuer worret mig med Gunst och Naade bewogen, saa vndseer jeg mig saa ofte Hans Excell. høye Fromhed at importunere,

Mens ligesom jeg vdj mange Aar oc fleere Occasionen baade inden- og vdenlandß vdj femb welførte Feyder och Hostiliteter haffuer bewyst min allernaadigste Konge vdj Danmarch min vnderdanigste, schyldig, throe Thieniste, vdj huilchet Forsætt jeg och stedtze indtil Døeden wahrhaftig bliffuer; saa att dersom min Thieniste nu nogensteds thill Fædrelandsens beste kunde erachtis eller behøffuis, da will jeg hermed dessenn Troeschab oc Welwillighed i ald Vnderdanighed haffue præsenteret.

Och efftersom Strandwagter her vdj Sielland, som aft Bønderne holdis och paapassis, er icke een af de ringeste Necessiteter, som flittig Thilsiuuffn behøffuer, da ehr min allervnderdanigste Forslag och Begiering, om det Eders Excellentze, formedelst min allernaadigste Konges naadigste Werch, gunstligens maatte behage mig som en Vagtmester offuer Bønderne thil at haffue flittig oc fornødentlig Indseende med Strandvagt vnder Tryggevælde och Wordingborg Lehn at forordne, effterdi jeg baade veed alle Leyligheder der omkring ved Stranden och er well kiendt med Bønderne, som i forefallende Wachter Occasioner gerne schulle mig parere, och ellers welvillig lønne, huiß dend høye Øffrighed mig paa sædvanlig Maade naadigst wille deputerere.

¹⁾ Kr. K. i. S. Nr. 57 for 1666.

²⁾ Marinemin. Afl.: Ordre til Proviantskriveren om at udbetale 18 Rdlr. i Forplejning til Kaptajn Svend Povlsen, som 15. Juli 1659 beordres til at følge Feltmarskal Hans Schack paa Toget til Holsten og Fyn.

Jeg schall dervdj | : næst Guds Hielp : | med Throschab
 effter. Eed och Plicht lade mig finde flittig och arbeidsom,
 ligesom jeg fremdeeliß achter at erholde en naadig Konge och
 gunstig Øffrighed.

Forwentendes herpaa een gunstig och welbevaagen Re-
 solution, forbliffuer jeg stedtze oc indtil Døeden

Hafnia dend 14. Feb. 1666.

E. H. Excell.
 ydmygste, bereedschuldigste
 Tiennere
 Svend Poulsen.

Men dette Andragende førte ikke til noget for Svend Povlsen; han maatte fremdeles sidde og krable som Landmand paa den vidtløftige Gaard, stadig i Pengeforlegenhed, saa han paa enhver tænkelig Maade maatte se at slaa Mønt. Den 24. Septbr. 1666 solgte han et Fribrev¹⁾ til sin Bondes Søn Tiel Pedersen ovre i Snese; og i Begyndelsen af 1667 laante han 200 Sletdaler af den velhavende Præstemand Hr. Rasmus Hansen Faaborg²⁾ i Hammer; men disse Penge skulde ikke række langt i de haarde og trange Tider.

Ellers var Kaptajnen nok en omgængelig Mand, der kom godt ud af det med sine Naboer. Det ses saaledes, at en af Bønderne i Lundby, Anders Bødker, hvis Gaard laa saa klos op til Lundbygaards Jorder, at han knebent kunde faa Udkørsel paa sit eget — straks efter Begæring kunde faa en Ager af Svend Povlsens Jord, «Tintere Tof-ten», der laa op til Anders Bødkers Gaard, imod at Bonden gav til Bytte en Ager paa Bøgebjærg, som stødte op til Lundbygaards Jorder.³⁾

Men med Kaptajnens Pengesager blev det til Stadighed vovere, og han blev klempt og pint fra alle Kanter. Efter

¹⁾ H. H. Tb. 18. 5. og 25. 5. 1691.

²⁾ s. St. 12. 3. 1667.

³⁾ s. St. 10. 7. 1691.

et Tingsvidne udstedt paa Baarse Herredsting 8. Marts 1669, havde han allerede da maattet sælge sin Gaard i Snesere, som paa den Tid var beboet af Anders Ibsen, til Ejeren af Rønnebæksholm velbaarne Knud Mund ¹⁾

Det synes endog, som at Svend Povlsen samme Aar, maaske dog kun for et Syns Skyld, for at redde sig ud af Fordringshavernes Klør, har maattet overdrage Lundbygaard til sin Datter Gertrud. ²⁾ Det hedder sig nemlig i et Tingvidne fra Hammer Herredsting af 6. Oktober 1673, at Svend Povlsen paa Lundby Gadestævne for omtrent fire Aar siden bad fire af Mændene om at gaa med og se, hvad Overgreb der var gjort paa Lundbygaards Jorder. Og der de fire ombedte Mænd da udkom i Vestermarken paa Hjortesøle, befandtes der paa en Ager af Lundbygaards Grund at være frapløjet ind til Mads Jensens Ejendomsgaards Grund ungefær et Harvebed. Og da lovede den jordegne Bonde Mads Jensen at ville lægge samme frapløjede Jord tilbage igen. Og vilde han derfor være i Svend Povlsens Datters Minde, som Ageren da tilhørte. ³⁾

Men Svend Povlsens Datter kunde ikke heller holde Gaarden; hun maatte med sin gamle Fader drage bort og flytte ind i et Hus paa Lundby Gade. Det bestemte Tidspunkt, naar dette er sket, kan ikke ses, men det var allerede gaaet for sig i Begyndelsen af 1672, thi da — 26. Marts — havde Svend Povlsen en heftig Tingstrid med den nye Besidder af Lundbygaard, Løjtnant Kristian Sivertsen. ⁴⁾ Der er stor Rimelighed for, at Løjtnanten er kommen til Lundbygaard i Slutningen af 1671 eller lige i Begyndelsen af 1672; thi han laa i sidstnævnte Aar i stadig Strid med Bymændene om Markfreden; og det hørte til Tidens Sær-

¹⁾ H. H. Pb. 4. 5. 1691.

²⁾ s. St. 22. 10. 1683.

³⁾ s. St. 6. 10. 1673.

⁴⁾ s. St. 15. 4. 1678.

kende, at de nye Mænd i Bylavet skulde plages og aves, straks de kom til at tage Del i det nye Byfællesskab.

Den 8. Juli lod saaledes Oldermænden i Lundby, Tredingsfoged Mads Jensen, paa de øvrige Bymænds Vegne kalde Løjtnanten paa Lundbygaard og to andre nyankomne Mænd til Tinge, fordi de havde «tyderet» deres Heste i Bymarken, imod Byloven og imod Bymændenes Bevilling og Tilladelse. De formene, at ingen maa tøjre i Byens Vænge uden menige Granders og Naboers Tilladelse. Saa bør og Kristian Sivertsen lide, fordi han har taget sin Hest ud af Byfolden, hvor de havde indsat den, uden at han har givet Foldebøder. — Løjtnanten svarer, at en af hans Heste stod i Lundby Fold uden Oplysning, og uden at han vidste, hvi den var kommen der, saa lod han en af sine Tjenere tage den og drive den op paa Lundbygaard. Men saaledes havde Løjtnanten ikke Lov til at handle paa egen Haand.

Næste Maaned var det galt igen. Nu var det Løjtnanten, der lader kalde Bonden Niels Olsen i Lundby til Tinge, fordi dennes Heste og Kalve havde ødelagt hans Hamp. Pigerne Inger og Boel paa Lundbygaard vidne, at der gik tre Bæster og fire Kalve i Hampen; da gik Pigerne ud i Vænget og optog dem og satte dem i Hus, at de ikke skulde gaa i Gaarden og komme ud i Haven og opæde Urter og Kaal. Siden kom Niels Oels Dreng drivende ind i samme Vænge med flere Bæster, og nogle af dem kom i Haven. Om Aftenen byder saa Løjtnanten sine Husmænd at sige til Niels Olsen, naar de kom op til Byen, at hans Kvæg var optaget. Bonden var ikke hjemme, og Kvinden svarede: «Jeg lader det intet hente, for vi kunne ikke dermed komme til Rette.» Da gik der igen om Morgen Bud til Niels Olsen; men han sagde: «Nej, intet nu! Jeg sidder alt med Svøben i Haand og skal køre af Gaarde; men vil Kristian Sivertsen drive mig Kvæget hjem, vil jeg staa ham til Minde derfor.» Huggeren

Niels Madsen vandt: «Jeg hug den Tid Hus for Løjtnanten, og saa da Hestene to Gange i Haverne, hvor de forvoldte saa stor Skade, at jeg ikke vilde haft det for tre Traver Hamp.» — Angaaende Gærderne vidnede Anders Bødker: For 24 Aar siden tjente jeg Peder Skrædder, som da boede i Niels Olsens Gaard, og da lukkede vi altid Gærde ved Lundbygaards Park, et Skraagærde helt ned i Park-hjørnet, Gærdet langs den søndre Side af Lundbygaards Have og ydermere mellem begge Parkerne paa Volden med Risgærde, alt paa søndre Side, men paa den nordre Side lod Knud Paslich lukke. Niels Olsen havde ogsaa nu lukket sin Gærdepart, men alligevel var hans Kvæg gaet over Tjørnegærdet paa Volden, hvorfor han ogsaa gaar ind paa at betale Kristian Sivertsen tre Traver Hamp. — Men det, at Løjtnanten lader bygge nyt Husrum, hvad jo Huggeren vidner¹⁾, kan ogsaa tyde hen til, at han nylig er kommen til Lundbygaard.

Svend Povlsen sad imidlertid til Huse oppe i Byen hos sin Datter; og da han ikke havde andet at tage sig for, gik han og vogtede hendes Gæs. Men det lader ikke, som Kaptajnen har været saa flink til at passe paa Gæssene, som han i sin Tid med sine Snaphaner havde været det til at passe paa og pudse Svenskerne, sikkert er det nemlig, at Gæssene ikke een, men mange Gange narrede den gamle og fløj fra ham ud i Kornet i Byvænget, indtil saa en skønne Dag Oldermænd og Foldsmanden, ogsaa kaldet Foldegemmeren, med deres Medfølgere kom og pantede Gjertrud Svendsdatter for den Skade, hendes Gæs havde forvoldt. Der var maaske ikke meget at vælge imellem ved Pantningen, saa toge de, hvad der laa først for, nemlig fire Pund Humle. — Dermed gik Bymændene.

Men nu blev den gamle Kaptajn vred for Alvor. Han lader alle Mænd, der havde pantet hans Datter, kalde til

¹⁾ H. H. Tb. 12. 8. 72.

Tinge, hvor han farer op og siger: «Blot fordi min Datters Gæs uforvarende ere overfløjne Gærdet og ud i Vænget, haver de hende frapantet hendes Humle, thi formenes, at Pantemændene bør hende skadesløs igen hendes Humle forskaffe imod lovlige Bøder, saa vidt Retten er!» Der var slet ingen, der mødte og hørte Kaptajnens varme Forsvarstale. Men allerede Dagen derefter lader Oldermændene stævne til Tinge og siger der: «Gjertrud Svendsdatters Gæs haver næsten den hele udslagne Sommer og Høst indfløjet i Bysens Vænge og Korn; formener jeg derfor, at efter Bylov og Vedtægt bør Svend Povlsens Datter at svare og betale saa vidt, som vi haver pantet for, nemlig to Mark Danske». Svend Povlsen erbød sig at give en Rigsmark, som han straks betalte til Oldermændene; hvorimod denne anlovede at forskaffe Gjertrud hendes frapantede Humle igen¹⁾.

Denne lille Gaasehistorie var til at komme over; men samme Dag, som den første Gang var for paa Tinge, kom der en alvorligere Sag for. Det drejede sig her om en gammel Gæld, og var Summen tilsyneladende end ikke stor, saa maatte den dog under Svend Povlsens nuværende fattige Kaar trykke ham haardt.

Det var ovre fra Helsingborg der kom en Sagfører Hans Lavritsen med en gammel Fordring paa Svend Povlsen i Lundby, hvem tvende Kaldsmænd lovligt havde kaldet til Tinge for Breve at høre læse og paaskrive samt Dom at lide²⁾.

Sagføreren fremlægger først en Fuldmagt fra Borger og Handelsmand Peitter Knipphoff i Helsingborg, der som Stiffader og Formynder for afgangne David Gieddes Børn, bemyndiger Sagføreren til ved Lands Lov og Ret at søge og tiltale Svend Povlsen. Herredsfogden gør opmærksom paa, at denne Fuldmagt ikke er paa ordineret trykt (stempelt)

¹⁾ H. H. Tb. 9. 161. 72.

²⁾ s. St. 9. 9. 72.

Papir skrevet. Men herimod foregav Sagføreren, at det ej er forordnet i Skaane, at noget trykt Papir skal bruges. Han fremlægger dernæst et efter salig David Gieddes Regnskabsbog rigtig skrevet Udtog, som androg Tiden fra 12 Juni til 11 Decbr. 1657, og som formelder, at Svend Povlsen, Løjtnant over Dragonerne, adskillige Kramvarer da skal have bekommet, baade ved ham selv, hans Hustru og Underofficerer, selv paa adskillige Tider og bedragende sig i alt til Penge: 75 Sletdaler 11 Skilling. Byfoged Christopher Andersen i Helsingborg og Lavrits Pedersen Borger samme Sted erklære begge, at Udtoget er rigtigt efter den Regnskabsbog, som blev fremlagt paa Skiftet efter David Giedde.

Desligeste testeris og af Søren Michelsen, som paa de Tider tjente udi samme Krambod og mestendels Varerne afmaalte, at Svend Povlsen haver bekommet hos David Giedde ovenbemeldte Varer til sig og sine underhavende Officerer. Og siden, der Svend Povlsen drog fra Landet, blev han ofte om Betaling anmodet; mens intet fulgte han Anmodningen, med mindre han kan have betalt i Løbet af de sidste fire Aar, thi saa længe er det siden, Søfren Michelsen kom af denne sin Tjeneste.

Endnu fremlægges en Attest af 6. Juni 1671 fra By-skriver Mads Hansen i Helsingborg, lydende paa, at Svend Povlsen, forrige Kaptajn over Dragonerne og da værende her i Landet i Engelholm, befindes at være skyldig til salig David Gieddes Hustru og Børn 75 Daler 11 β , som Peitter Kniphoff nu er Formyndet for. Til Slutning fremlagdes Formynderens Indlæg, hvori han formener, at for[skrev]ne Fordring maa hannem betales med al sin Interesse og Omkostning inden 15 Dage. Og begærer han Dom.

Svend Povlsen mødte udi Retten og herimod svarede: Han er ikke David Giedde — salig hos Gud — hans Hustru, hans efterladte Børn eller endnu mindre Peitter Kniphoff enten Skilling eller Skillings Værdi skyldig, og har han aldrig handlet med ham for en Skilling; hvilket han frivillig

ved sin højeste Ed benægtede. Dernæst formentede Svend Povlsen, at saadan Fordring og Krav burde med hans Haand og Signet, Karmærke eller og anden Rigtighed udi Regnskabsbogen være at bevise. Mens dersom nogen af hans Folk, hannem uvidende, noget haver udtaget, formener han, det bør at søges hos dennem, som det leveredes, og som det annammede, og ikke hos hannem.

Herredsfogden optog (opsatte) Sagen i seks fulde Uger. Og midlertid fik Sagføreren alle Breve og Dokumenter tilbage med Anmodning om at «lade dem omskrive og forfatte paa det rette, ordinære «Trykt-Papir», som her i Landet brugeligt er»; naar da disse fremlægges med videre Bevislighed, som Sagen til Oplysning være kan, da skal der endelig udi Sagen vorde paakendt, saa vidt Ret er. Svend Povlsen formentede endnu til Slutning, at David Gieddes eller Peitter Kniphoffs Regnskabsbog burde fremvises her i Retten. Sagen til Oplysning, at det kunde ses, om den er eller ikke er underskrevet, eller den i andre Maader med Rigtighed kan bevise, om dette Krav paa hannem kan være saa retmæssig og lovlig, som billigt ske bør.

Svend Povlsen fik sig altsaa et Pusterum paa seks Uger, før hans Sag skulde for paa ny; denne Henstand benyttede Kaptajnen blandt andet til selv at kalde Skyldnere. Hos sin gode Ven, den velkendte Gaardfæster og Kirkeværge Jens Pedersen i Risby, hvor han ellers plejede at komme til lystigt Julegilde og Drikkelag, var der nok nu gaaet noget i Stykker med Venskabet, thi Kaptajnen lader Kirkeværgen indstævne til Tinge for en Gæld paa 7 Daler med deraf paaløbende Renter for et Aar¹⁾. Jens Pedersen møder ikke, men sender Tingløberen i sit Sted med Tilbud om Forlig. Dette naaedes ogsaa senere.

Tingtrætte kunde dog ikke optage hele Kaptajnens Tid, hvorfor han ogsaa maatte have andet at tage sig til. Der

¹⁾ H. H. Tb. 30. 9. 72.

var saaledes en Dag, at Møller Hans Effuert i Lundby skulde i Ægt til Kjøge for sin høje Husbond Mogens Rosenkrans, men daarligt havde Tid dertil, han bad da Svend Povlsen om at køre for Rosenkrans, hvad denne ogsaa glædelig gik ind paa, thi derved tjente han sig to Sletdaler.¹⁾

Imidlertid vare de seks Uger forløbne, hvori Herredsfogden havde stillet Sagen fra Helsingborg hen; og straks lader da Peitter Kniphoff²⁾ møde for sig ved Sagfører Frands Jensen af Næstved. Denne fremlægger alle de gamle Breve og Regnskaber samt gør Fordring paa, at Kaptajnen bør betale. Da træder Svend Povlsen frem paa ny og gentager, hvad han alt forhen haver sagt, at han ikke er bleven David Giedde enten Skilling eller Skillings Værdi skyldig, hvorhos han tilføjer, at «han derfor intet ved at svare eller betale udi den ene eller anden Maade, han ved sig intet noget at være stændig eller svare til. Belangende, at Regnskabet formelder, at hans salig Hustru skal have betalt noget til David Giedde, da er det hannem ganske ubevidst, at hans Hustru noget med hannem skal have købt eller handlet, mens han vel tidt og ofte leverede sin salig Kone Penge at købe for; mens hvor hun haver købt, haver hun straks med rede Penge betalt. Belangende de andre, som i Regnskabet ommeldes at have i hans Navn og paa hans Hals udtaget noget, søm hannem ganske ubevidst er, formoder han, at de dertil bør selv at svare, og han for denne Fordring bør fri at kendes.

Svend Povlsen endnu ydermere for Retten ved højeste Helgensed med oprakte Fingre efter Recessen højlig benægtede og fragik at være enten Skilling eller Skillings Værdi skyldig af denne Fordring, saaledes som den i Doku-
menter og andre Steder findes indført.

Den følgende Tingdag, 16. Decbr. 1672, afsagde Herreds-

¹⁾ H. H. Tb. 9. 12. 72.

²⁾ s. St. 9. 12. 72.

fogden Jakob Gad fra Kjøng paa Haumer Herredsting følgende Dom imellem Peitter Kniphoff i Helsingborg og Svend Povlsen i Lundby:

Eftersom Peitter Kniphoff nu den 3^{die} Gang hos Svend Povlsen søger en Gældsfordring for adskillige Kramvarer, som hos hans salig Formand David Giedde Anno 1657 er udtaget, efter et Udtog af Regnskabsbogen paa 75 Dlr. 11 β , og samme sin Fordring til Bevis haver fremlagt i Retten Attester fra Byfoged Christopher Andersen og Byskriver Mads Frost i Helsingborg under deres Hænder, at denne Fordring er rigtig i David Gieddes Bog og paa Skifte er kommen til Arvedeling, endogsaa testeris af Lavrits Pedersen, at Svend Povlsen haver paa adskillige Tider handlet med David Giedde og selv efter Begæring hos hannem en Del af Varerne udtaget; som ogsaa af Søfren Michelsen, der paa den Tid tjente i Kramboden, testeris, at Svend Povlsen Varer til sig og sine Underofficerer haver bekommet med videre des Indhold: hvorføre det formenes, at Svend Povlsen bør at betale med Interesse og al anvendt Omkostning, der foruden efter Recessen eksemplariter at straffes.

Derimod er Svend Povlsen tilforn saa og nu i Retten mødt og denne Fordring nægtet og fragaaet, i Synderlighed ved sin højeste Ed frivillig ganske nægtet sig at være skyldig, langt mindre at have handlet med David Giedde. Efter hvilken Sagens Lejlighed vidste jeg ikke imod Svend Povlsens høje og haarde Benægtelse; saavel og efter højloflig Ihukommelse Kong Christian IV^s Reces 6. Kap. 20. Artk., som melder: «den sigtede og tiltalte ved sin Ed kan sig fralægge» — at kunne tilfinde ham derover at betale. Men ellers naar Vidner paa-skydes, saa og for[skrev]ne Attester — og derimod Svend Povlsens Ed, som strider imod hinanden og synes som Vidne imod Vidne — da vil jeg ydmygeligst til mine gunstige Overdommere efter Recessen have Sagen indstillet til videre Paakendelse.

Med denne Kendelse endte Sagen ved Herredstinget, og det kan ikke ses, om den er ført videre til Landstinget.

Det var trange Tider for den gamle Kaptajn; bed han end fra sig og gjorde sig aldrig saa haard, maatte han

¹⁾ H. H. Tb. 16. 12. 72.

alligevel føle Armodens tunge Tryk; men straks i det nye Aar, 1673, vakttes der et lille Haab for ham: Den 16 Februar udgik nemlig et Kongebrev ¹⁾ til Krigsmarskallen Johan Kristoffer von Körbitz, lydende paa, at denne skulde erkjendige sig om, hvorvidt der i Sjællands Stift maatte — af hvad Stand og Vilkaar det være kunde — findes nogen, som havde forsøgt sig i Krigen til Lands eller til Vands, da Kongen vilde have saadanne i Erindring til Forfremmelse fremfor andre, naar Lejlighed gaves; thi Kongen agtede at opmuntre sine retfærdige og kække Mænd, og det vilde ske, naar de saa, at Dyden og Fortjenesten ej heller blev ubelønnet i deres eget Fædreland. Det var dette Kongeord, der lysnede op og tændte et Haab om bedre Tider for Svend Povlsen.

Men det Skudsmaal eller den Omtale, han fik ude fra sin daværende Hjemegn, skulde ikke hjælpe ham stort. Det var Amtsskriveren Francke Meinertsen i Vordingborg, der skulde sørge for, at Kundgørelsen skete Fyldest der paa Egnen. Han skriver ²⁾ ogsaa tilbage 27. Marts, «at han havde ladet Kongebrevet læse og forkynde paa alle Tingene i Vordingborg Amt og paa alle andre Maader søgt Oplysning; men han havde ingen fundet, uden en «medaldrende» Person ved Navn Svend Povlsen, som sig oppeholder udi Lundby i Hammer Herred, og som foregiver at have tjent her udi Riget i forrige Krigstider for Kaptajn over et Kompagni Dragoner. Og erbyder han sig fremdeles i Hans Majestæts Tjeneste, naar fornøden gøres».

Det var altsaa daarligt nok, at Skriveren vilde tro paa eller kendes ved den gamle, kække Kaptajn, der havde vundet sig et saa smukt Navn under Svenskekrigen.

Men denne lunkne Omtale, som Svend Povlsen nok har kunnet mærke, han vilde faa af den vigtige Skriver,

¹⁾ Rigsark. Mil. Regnsk. IV, 42. Nr. 409.

²⁾ s. St.

kunde eller vilde han ikke lade sig nøje med; han rejste straks til Kjøbenhavn, søgte Foretræde hos Kongen for der at tale sin egen Sag og indgav derpaa følgende Bønsskrift i Krigskollegiet¹⁾:

Stormectigste Høybaarne Første Aller-Naadigste
Arfueherre og Koning.

Effter som Eders Kongl. Mayst. naadigste Mandat nyligen paa Thingene herudj Landet erre bleffen publicered, at enhuer, som tilforne under Militien haffuer thient, sig indstille och andgiffue skulde, och lade andtegne, huad Qarge enhuer haffr betient. Sodan Eders Kongl. Mayst. allernaadigste Mandat jeg som en thro, lydig Vndersaat udj allerdybeste Vnderdanighed indstiller thil den Ende mig thil Hans Kongl. May., min allernaadigste Arfueherrs Thienniste och Kongens och Landetz Defention, saalenge mit Bloed udi mig er warmt, schal flitig lade bruge. Oc effterdi jeg er een vdaff Riget indføde, da haffuer jeg udj Krigs-Occasioner weret øffuet, siden sl. høyloufflig Kong Christian den 4. vdfoer her aff Riget imod Keyseren, och der Krigen bleff comparerit, bleff jeg med Welb. Oberste Holger Rosenkrandtz²⁾ for en Gefrider med hans Regiment ad

¹⁾ Kr. K. i. S. 1673, Nr. 196.

²⁾ Holger Frederiksen Rosenkrans var en naturlig Søn af Kristian IV's ungdommelige, 22 Aar gamle, Hofsinde Frederik Rosenkrans til Rosenvold og Dronningens Jomfru Rigborg Brockenhus; han fødtes 24. Juli 1599 paa Lindved, hvortil Jomfruen var flygtet. Faderen dømmes fredløs, fra Æren, men faar Lov at drage ud i fremmed, østerigsk Krigstjeneste, hvor han falder 1602. Jomfru Rigborg dømmes til Indmuring og holdes i strengt Fængsel af sin Fader og Slægtninge. Holger Rosenkrans tjente først i Udlandet, ægtede i Nederlandene Justine Ursula von Lowick og blev ved hende Stamfader til de hollandske Rosenkranser. Han vendte igen tilbage til Danmark, hvor hans Familie 1624 anerkendte ham «som en ægte Rosenkrans», endog med Ret til at arve Faderens Jordegods, hvad Kongen under 23. Avg. 1624 stadfæstede. Som Kaptajn ved Kongens Livregiment under Lohausen blev han fanget i Slaget ved Lutter am Barnberg 1626; 10. 12. samme Aar udvekslet hos Tilly. 1628 var han Oberst over Landeværnet paa Fyen og 1632 ligeledes i Sjælland. 1631 førte han Proces for at vinde Rosenvold tilbage, men tabte Sagen ved Kongens Retterting. Derefter drog han 1634 som Oberst for et dansk Regiment til

Nederland commenderit udj Printz von Orangiens Thienneste, huor jeg forbleff udj tho Aaer, som mit rictige Pass vdwiiser. Der effter haffuer begiffuet mig ind igen i mit Fæderneland, huor jeg aff Hans Kongl. May. er betroed at werffue et Compagnie thil Hest imod de Suendsche Anno 1643.

Och udj sidste Feyde er betroed¹⁾ aff Eders salig Her Fader at werffue et Compagnie thil Hest, som jeg imod Rigentz Fiender haffr selff førdt och det med Throschab, som enhæer Cavelerer med mig schall widne, huorfor jeg allervnderdannigst Eders Kongl. Mayst. Naade begierrer, at jeg til min forrige Pladtz, om noget paatrænger, maa forfremmeß. Och ellers imidlertid at motte faa noget aff Rigens Middeler thil Leffnetz-Middel och Vnderholdning, saa jeg ey schulle haffue Aarsag midt Brød at betle. Jeg, som en ærlig, thro Vndersaat, schal lade mig finde thro, lydige med Liff och Bloed thil Døden.

Forventendiß min allernaadigste Arffueherridtz och Kongis naadigste Resolution.

Haffn, den 5. Ap., Anno 1673.

E. K. M.

allervnderdanigste och
plictschuldigste Vndersaat
Suend Poffuelßen.

Holland for at tjene Prins Henrik Frederik af Oranien, der siden Broderen Morits Død, 23. 4. 1625, havde staaet for Styret; men her faldt Oberst Rosenkrans allerede samme Aar, 1634, i Slaget ved Venlov.

¹⁾ I Danske Kong. Hist. 120: «I Raadstue-Protocol fra Paaske til Michaeli Anno 1657 pag. 3 et Brev til Welb. Hr. Axel Urup, saalydende:

«Att hannem tilsendes huiß indbragt er omb den Paß igennem Engelholmb at wille tage udi Consideration. Och eftersom vdi Halland præresenter sig en Mand ved Naffn Suin Povls, Borger vdi Laholm og wohnhaftig vdi Knærød, som wille paa billig Capitulation vnder en Ritmester indstille sig som Liutenant med it Compagnie Dragoner med Heste och Gewehr, hvilchet icke alene kunde komme oß til lidelig Capitulation och snar Tienniste, mens endog wore Nabøer til temmelig Afbrech. Da wille Hr. Axel Urup lade Holger Wind forskrefne Suin Povls, det lade wide, saa han kan vdkomme och med hannem kapitulere och gifues Assignation paa Indquarteringen paa sine Officerer och Folck, eftersom de komme til, mens ingen Tractement at gifuiß, førend de munstred worde.

P. S.: At Hr. Axel Urup sig med den begieret Offuer-Reigse, anlangende Verpflegnings Ordinans, icke wille besuerge, efftersomb derom allerede bekommit Ordre».

Heraf fremgaar det altsaa, at Svend Poulsen før Svenskekrigen var

Da Kongen gennem dette Bønsskrift var bleven gjort bekendt med Svend Povlsens fattige Kaar, blev der 26. April 1673 «af sær kongelig Naade tilstaaet Kaptajn Svend Povlsen Gyngte af den kongelige Kasse en aarlig Pension paa 30 Rdr.»¹⁾, som udbetaltes ham i de nærmest følgende Aar, og hvoraf han endnu 19. Maj 1675 havde 10 Rdlr. til gode.²⁾ — Det var en lille Lysning for den gamle Kaptajn.

En anden Glæde havde Svend Povlsen ogsaa i Sommeren 1673. Hans Svoger (Svigersøn) Hans Svendsen, der baade i «forrige og sidste Krigsjaar havde tjent ærlig med Liv og Blod og forholdt sig vel som Dragon i Kaptajn Svend Povlsens Kompagni, med hvilket han blev udkommanderet, da Svenskerne vare her paa Sjælland; og var han og med Svend Povlsen ude at gøre Fjenden alt Afbræk, som gøres kunde, hvilket hans smukke Afsked og Testimonium udviser».³⁾ Siden tog han anden Gang Tjeneste som Rytter ved Hr. Ritmester Axel Urnes Kompagni. Og da han selv holdt sig med Hest og Mundering, fik han Kongens og Kronens Gaard i Smidstrup i Snesere Sogn frit at bruge og bebo. Men da han var barnefødt paa forrige Statholder, Kong Frederik den III's højtbetroede Mand, Kristoffer Gabels Jordegods — vist under Hovedgaarden Bavelse — lod denne ham søge til Barse Herredsting og fik ham af Herredsfogden der, Lavrids Sørensen, dømt til, foruden anden Skadelidelse og Bekostning, tillige at skulle fraflytte Gaarden i Smidstrup, som han imidlertid havde brugt og beboet,

Borger i Laholm og midlertidig boede i Knærød, samt at han selv giver Tilbud om at hverve. Alt dette stadfæster den Antagelse, som jeg i «Gjøngehøvdningen Svend Poulsen og Snaphanerne» Side 39 har fremsat om Korporal Svend Poulsen.

¹⁾ Krigskommissær Christen Andersens Mil. Regnsk. 26. 4. 1673.

²⁾ Krigskommissar. Protokol 1675 B, Nr. 20.

³⁾ Kr. K. i. S., Nr. 167.

og derimod at antage en af Kristoffer Gabels øde Gaarde eller Boliger, hvor denne eller hans Foged anviste ham den.

Hans Svendsen havde flere Gange sendt Bønkrifter til Kong Kristian V i Anledning af denne Sag. Og 1672 fremkom han paa ny med en Ansøgning¹⁾ om Tilladelse til at maatte blive boende paa Kongens Gaard i Smidstrup, som han har gjort den skyldige Pligt af, for at han saaledes kunde vedblive at være Kongens Undersaat og Tjener og fritagen for Gabels Forfølgning; han mener, at dermed intet andet sker, end hvad hannem med Rette tilkommer.

For at støtte sin Svigersøn skrev Svend Povlsen 19. Maj 1672 fra Lundby et Brev paa Tysk til Grev Hans Schack, der sad i Kongens Raad. I dette Brev, der følger med Svigersønnens Ansøgning, beder Svend Povlsen sin gunstige Herre og Befordrer, Præsidenten i Krigskollegiet, om at skaffe Svigersønnen et Beskyttelsesbrev fra Kongen mod Hr. Kristoffer Gabel og Fritagelse for at lide efter Herredsfogdens Dom. Han minder om Frederik III's aabne Brev og Forordning af 25. Avgust 1659 og 6. Marts 1661, der lød paa, at hvem der gjorde Fjenden Afbræk, skulde forlenes med Gods, naar Freden kom, og tillades frit at bo paa hvilket Gods, de vilde. Og nu var det intet andet, hans Svigersøn, der havde tjent Kongen tro, begærede, end at han som en løs og ledig Karl maatte faa Lov at tjene og bo under Kongen. Han beder Grev Schack, som dennes lydige Tjener og tro Vaabensvend, at hjælpe Hans Svendsen til denne Ret.

Kaptajnens Bøn var ikke forgæves. I Sommeren 1673 kunde han glæde sig over nu at have faaet sin Datter Marens Mand friet ud af Kristoffer Gabels Kløer og fra Herredsfogdens Dom, saa de i Fred kunde bo paa Prins Jørgens Gaard i Lundby, hvortil deres Gamlefar havde forhjulpet dem. Det var allerede den 20. Januar 1673²⁾, at

¹⁾ Kr. K. i. S. Nr. 167.

²⁾ H. H. Tb. 3. 2. 85.

Hans Svendsen af Prins Jørgen havde faaet i Fæste den Gaard i Lundby, som Rasmus Møenbo før havde paaboet, men forsidet, saa den lille Gaard 15. Juli 1672 var bleven sat i Fæld for 12 Rdlr. ¹⁾)

Efter at Hans Svendsen saaledes var sluppen vel fra Ryttergaarden i Smidstrup, synes det, som de der i Rytterdistriktet har haft sær Lyst til at fortrædige ham. Kvartermester Jens Pedersen i Brøderup lader i det mindste Maren Hans Svendsens stævne til Tinge og fremlægger et Tingsvidne ²⁾) fra Baarse Herredsting af 4. Novbr. 1673, hvori der siges, at Hans Svendsens Hustru en Dag var gaaet ind til Jørgen Rytters i Lille Røttinge, da Rytterkvinden ikke var hjemme, og han selv var udkommanderet i Kongens Tjeneste, og havde hun da der i Rytterens Hus borttaget et Snørliv uden nogens Minde eller Tilladelse i nogen Maader. Hvorfor Kvartermesteren lader sætte i Rette, at da Maren selv havde sagt til en Bonde og dennes Kvinde i Smidstrup, at hun vilde tage dette Snørliv og siden ogsaa virkelig havde taget det, da burde hun med sin Lovværge for denne onde Handel give sine Voldsbøder, desuden tilfredsstille vedkommende for samme Snørliv og betale Sagens Omkostning. Hans Svendsen møder og svarer, at Sagen bør opsættes; hans Hustru havde kun taget det Pant til sig, der var givet hende af Rytterens Datter.

Den følgende Tingdag lader Ridefoged Peder Hammer sin Tjener møde for Hans Svendsens Hustru paa Tinget, hvor han svarer til og beklager Karen Rytters usandfærdige Beskyldning, Sigtelse og Klage, der langt fra kan bevises, thi Maren har aldrig tænkt paa at tage det beskyldte Snørliv, men Rytterdatteren Anne havde leveret og haandfaaet hende det i Pant paa nogle Penge, som hun hende skyldig var, indtil hun kunde betale. Den ene vidner for den anden,

¹⁾) H. H. Tb. 15. 7. 72.

²⁾) s. St. 24. 11. 73.

Moderen for Datteren og Datteren for Moderen, i samme Sag; men dette er ulovligt. Nej, Rytteren og hans Kvinde bør at lide efter Loven som de, der beskyldte uden at bevise. Den 22. Decbr. 1673 faldt da følgende Dom¹⁾:

Efter Tingsvidne fra Baarse Herredsting siges, at Maren Hans Svendsens skal have sagt til Bonden og dennes Kvinde i Smidstrup, at hun tog dette Snørliv, indtil hun fik sine Penge; men det er ikke fuldkommelig bevist, at hun tog Snørlivet med Magt eller ved Trudsler, hvorfor hun ej kan dømmes; det er blot en Sag mellem hende og Anne Nielsdatter. Dog er det ej heller bevist, at Snørlivet er sat i Pant, som det paaraabes, derfor skal Anne Rytters have det igen, og Maren kan derefter søge hende ved Retten for Gælden.

Dermed drev Sagen over, og Hans Svendsen og hans Hustru Maren fik Lov til at sidde i Fred ved den lille Gaard i Lundby. Men trange Kaar havde de.

Svend Povlsen var i Sommeren 1673 naaet saa vidt, at han havde udestaaende Fordringer. Han havde laant forskellige Mænd baade i Lundby og Lundbytorp som ogsaa sin gode Ven, Kirkeværgen Jens Pedersen i Risby, Penge, ikke store Summer var det, kun fra een til tre Rigsdaler til hver, men det var dog Penge. Og da han saa skulde have det udlaante tilbage, kunde eller vilde Skyldnerne ikke betale, saa Svend Povlsen maatte lade dem stævne til Tinge²⁾. Ogsaa paa sin Datter Gjertrud Svendsdatters Vegne maatte han lade kalde og tiltale flere, deriblandt Mads Fisker i Lundby, som havde laant en Daler i rede Penge af hende. Der var ikke en eneste af Skyldnerne, der mødte. En følgende Tingdag falder derfor ogsaa den Dom, at de allesammen skulde betale, siden de intet til deres Frihed havde fremført.

Men, om Kaptajnen og hans Datter derfor fik deres Tilgodehavende, er ikke afgjort.

¹⁾ H. H. Tb. 22. 12. 73.

²⁾ s. St. 25. 7. 1. 9. 73.

Det er dog kun en kort Medbør, Svend Povlsen havde i Sommeren 1673; snart rykkede der Krav om Betaling af gammel Gæld frem, tidligere kom Kravet fra Helsingborg, denne Gang var det fra Kjøbenhavn. Under Belejringen af Hovedstaden havde det knebet haardt for Kaptajnen med at skaffe Opholdet til Hustru, Børn og sig selv, ligesom ogsaa Tiden forud derfor, da han maatte trække sig tilbage fra Skaane og med sine Dragoner rykke over til Kjøbenhavn, havde været trang. Vel var der ved et Kongebrev¹⁾ af 16. Marts 1659 befalet, at Svend Povlsen indtil videre skulde trakteres lige med andre reformerede Kaptajner til Fods; ligesom Otto Powisch befaler Proviantforvalter Povel Corneliusen at forsyne ham med Proviant indtil 21. Oktbr. 1659, hvorfor ogsaa Svend Povlsen kvitterer²⁾ for Modtagelsen af 120 R Brød, 160 Potter Øl, 25 R Kød samt 30 R Salt og Ost til i alt 5 Rdlr. 4 M 12 S 5 D ; men dette slog ikke til, saa Kaptajnen havde før den Tid maattet tage paa Borg baade her og der uden senere at kunne betale. Nu kom Efterkravet. Karen, salig Johan Dobbeltens Efterleverske, i Kjøbenhavn lader nemlig ved sin Sagfører Carl Olsen den 13. Oktbr. 1673 Svend Povlsen kalde til Hammer Herredsting³⁾ imod Breve at høre læse og paa-skrive, Spørgsmaal at svare og Dom at lide, anlangende hvis han til salig Johan Dobbeltens Efterleverske skyldig er. Kaldsmændene vidne, at de lovlig haver kaldet Kaptajnen til hans Datter Gjertrud Svendsdatters i Lundby, hvor han er til Huse værende. Fuldmægtigen fremlagde først en Haandskrift under Svend Povlsens Signet, dateret Kjøbenhavn den 27. Marts 1658 og til Vitterlighed underskrevet af Niels Povlsen, i hvilken Haandskrift Svend Povlsen vedkender sig at være skyldig 41 Daler 2 M , skadesløs

¹⁾ Sjæll. Tegn. I. 16. 3. 59.

²⁾ Povel Corneliusens Proviantrgsk. 1659—60. Nr. 64.

³⁾ H. H. Th. 13. 10. 73.

at skulle betales. Dernæst fremlagdes en Dom af Hammer Herredsting af 14. Febr. 1670, hvorved Kaptajnen dømmes til at betale nævnte Sum med Rente fra Anno 1665, alt inden 15 Dage, eller lide Nam. Svend Povlsen kunde til Gengæld søge Karen Dobbeltsten efter lovlig Medfart, om han vidste sig noget hos hende at fordre. Thi sætter Carl Olsen nu udi Rette og formener, at Svend Povlsen ommeldte 41 Dlr. 2 fl med forfaldne Renter fra 1665, som beløber sig til 20 Dlr. 6 β 4 sk , saa vel som den hidindtil anvendte Bekostning, nemlig først for et Tingsvidne af Kjøbenhavns Byting, udstedt 29. Juni 1669, som skal have kostet til sammen $7\frac{1}{2}$ Daler, dertil og denne Processes Bekostning $4\frac{1}{2}$ Rdlr, eller i alt 75 Daler 3 fl 6 β 4 sk , som bør inden 15 Dage at betales eller derfor at være Nam og Vurdering undergIVEN efter Recessen. Og var Fuldmægtigen Dom begærendes.

Svend Povlsen mødte for Retten, svarede og begærede, at Sagen maatte til 4de Ting optages, da vilde han videre svare i Sagen. Og ellers begærede han, at Karen Dobbeltstens vilde gøre Regnskab med hannem om, hvis hun haver faaet af hannem, og hvis han da kan kendes skyldig at være og blive, var han overbødig hende at betale. Hertil Carl Olsen svarede, at efterdi her udi Retten fremlægges Svend Povlsens rigtige, ukasserede Haandskrift og forrige udstedte Dom over hannem, formoder han derfor straks Dom at erlange.

Dommen faldt ogsaa straks og kom til at lyde:

Da efterdi udi Rette lægges Svend Povlsens udgivne Haandskrift, saa og derpaa er forhvervet en Namsdom, her af Retten dømt og afsagt 14. Februar Anno 1670, hvis Dom endnu usvækket ved Magt staar, da tilfindes endnu Svend Povlsen berørte 41 Dlr. 2 fl med sin Rente fra Anno 1665 tilligemed denne Doms forarsagede Bekostning inden 15 Dage at betale eller derefter at være Nam og Vurdering undergIVEN i hans Gods og Formue, hvor det findes, alt efter Recessen og kongelige Forordninger. Belangende den forrige Bekostning, som fordres, da efterdi

Karen Dobbelstens ikke haver inden Aar og Dag efter Forordningen søgt Nam og Udlæg efter den forhvervede Dom, vides hende derfor ikke nogen Bekostning at kunne tildømmes; men Svend Povlsen for denne Bekostning fri at være.

I det følgende Aar, 1674, hører man intet videre til Svend Povlsen, kun en enkelt Gang nævnes hans Navn, da han den 6. April bliver kaldt til Tinge af Herredsfoged Jakob Gad i Kjøng for den ringe Gæld paa 2 $\frac{1}{2}$ Mark; men Kaptajnen mødte ikke¹⁾, han gik i Ro hjemme hos sin Datter Gjertrud i Lundby.

II.

Under den skaanske Krig.

Den Ro og Landefred, der havde hersket i et længere Aaremaal, skulde imidlertid snart brydes. Paa alle Kanter lød kun Tale om Krig og Ufred med Sverige, Soldater indkaldtes, og Rytterne droge over til Holsten. Men dette Røre var netop Liv og Luft for Svend Povlsen. Da Krigstrompetens Klang naaede til den gamle Snaphanefører i Lundby, lød den med en saa kaldende Røst, at han nu ikke længere kunde gaae hjemme i Uvirksomhed og Ro hos sin Datter, naar det ret for Alvor skulde gaae løs paa ny.

Straks i 1675 kunde den djærve Fører ikke holde sig rolig længere, men skrev til Kongen²⁾:

Stormechtigste Konge, allernaadigste Arffwe-Herre!

Wdi dybeste Wnderdanighed haffuer jeg Eders Kongl. Mayst. at andrage, det jeg hafuer tiendt Eders Kongl. Mayst. sl. Fader och sl. Hr. Farfader, højlofflige Ihukommelse, Konger udi Danne-march udj Krigstog och huerffuet ett Companie Dragoner for huer af dj sl. høylofflige Herrer; och dersom det naadigst maatte behage Eders Kongl. Ma., hafuer jeg endnu Lyst at huerffwe et

¹⁾ H. H. Tb. 6. 4. 74.

²⁾ Kr. K. i. S. 1675.

Companie at førre imod Rigens Fiender, omb det fornøden giørris. Och dersom det er Eders Kongl. Mayst. naadigste Behaeg, at jeg et Compagnie Dragoner schall huerfue, er min vnderdanigstt Begiering, at jeg Folchet, dend Stund jeg huerfuer, maatte haffue Inquartering i Nsted. Jeg er bereed, som schyldig Eders Kongl. Ma., at tienne imod Rigens Fiender Natt och Dag, saa lenge jeg hafuer Lif och Blod, och will jeg strax anfangе at huerffue, naahr Pengene mig vorder leffuerit, och haaber nest Guds Hielp inden Maannitzdag at haffue Companiet complet; tj her er mange keche Karle her udj Landet, som gierne will werre hos mig. Gud allermegtigste opholde Eders Kongl. Maytz. udj languarig Welstand at florere och giffue Eders Kongl. Maytz. ett lychsaligt Spir, huilchet throhiertlig ønsches af Eders Kongl. Maytz. throe Wndersaatt.

Kiøbenhafn, den 20. Mayus, Anno 1675.

Swend Poffwelsßen.

Da det imidlertid forekom Svend Povlsen, at der tøvedes for længe, før han fik Svar, og da han under Ventetiden idelig gik i en mægtig Spænding og Forventning efter at høre, om han fik Lov til at træde i Kampen for Fædrelandet eller ej, saa kunde han til sidst ikke holde Uvisheden ud længere, men dristede sig til at skrive til Kongen paa ny, idet han fremsendte følgende, omtrent med det første lige-lydende Brev¹⁾:

«Stormechtigste Konge, allernaadigste Arffue-Herre!

Vdi dybeste Vnderdanighed haffuer jeg Eders Kongelig Mayst. at andrage, det jeg haffuer tient Eders Kongl. May. Hr. Fader och Farfader, salig Ihukommelse, Konger udj Danmark, o. s. v. och udj Hans Mayst. Tieneste vdj Krigs Tid huerfuet to Companier Dragoner, som jeg imod Kronens Fiender haffuer ført, och nu udj siste Belejring her udj Byen it Compani til Fodz haffuer huerfuet; och imidlertid bleff jeg aff Hans Kongelig May. høyloflig sl. Hr. Fader ud comanderit och Companiet understocken. Och dersom Eders May. det saa behager och fornøden giørris at motte huerfue it Compani

¹⁾ Kr. K. i. S. Juni 1675. Nr. 438.

Dragoner till Fodz, effter Mayst. goede Behag, och imidlertid Huerffuinge schier, motte haffue min Louplas udi Nsted, eller dog huor Eders Mayst. behager, forhobis inden to Moneder Companiet complet at haffue, efftersom her findes ennu mange udaf mit forige Compani, som opuarer och sig under mit Compani gerne ville indstille och følgactig were. Och naar Companiet kan vere complet, och Stranduachten bliffuer annordnet, jeg den da motte bliffue aenbetrodt indtil videre Annordning, hvilcken jeg flittigen schal opuarer som en erlig, kongelig Tromand og Tienner, her effter som tilforn, eeractende herpaa en naadig Resolution.

Och efftersom ieg udj Dag haffuer talt met Konngen, da haffuer hand befallit mig den høye Comisaritedtz-Collegio dette at aenuise och herpaa hos di høyædle Comisaritedtz-Herrer en cort Resolution. Befallende di høyædle Comisaritedtz-Herrer Gudz goede Beschiernelse. Vale.

Suen Poulsen.

Disse Svend Povlsens Ønsker bleve opfyldte. Jørgen Bielke skriver 4. Sepbr. 1675 til Krigskollegiet¹⁾, at det maatte holdes fornødent, at der daglig blev holdt Vagt paa de rigtigste og belejligste Steder her paa Landet at komme fra Skaane, Halland og Gotenborg, saa der bliver ansat Officerer, som skulle have Inspektion med Vagt og Bavn. Han nævner blandt andre Steder Stevns Klint, hvor han foreslaar at ansætte Svend Povlsen.

Siden skriver Jørgen Bielke: «Dersom Krig skal være, da er det fornødent, at de Officerer ansættes, om hvilke kongelig Majestæts Ordre til mig lyder paa at være til freds med, at jeg haver velment antaget dennom, nemlig: Kaptajn Peter Normand, Løjtnant Gabriel Rolff, Kaptajnerne Hans From, Johan Nielsen og Svend Povlsen; og flere at maatte antages, om eragtes uomgængelig fornødent.» Krigskollegiet besluttede at følge Bielkes Forslag; saa disse Officerer maa forblive og vorde underholdte herhjemme som

¹⁾ Kr. K. i. S. Septbr. 1675. Nr. 661.

Opsyn ved Vagten.¹⁾ Hvorpaa Udnævnelserne fik kongelig Konfirmation 11. Septbr. 1675.²⁾

Dagen efter, den 12. Septbr. 1675, erklærede Kong Kristian V Sverige Krig.

Det første Aar under den «skaanske Krig» blev der kun kæmpet nede i Tyskland, og i den Tid kunde Svend Povlsen godt blive og passe sin Stilling ude paa Stevns Klint; men da den danske Hær den følgende Sommer i Juni Maaned gjorde Landgang i Skaane og slog Lejr uden for Landskrone, da var Kaptajnen med. Nu kunde han ikke længere blive i Ro ude paa Stevns. Det ses, at han 18. April havde kvitteret for en Maanedes Besoldning (10 Rdir.) som Kaptajn paa Stevns Klint, samt for 20 Rdlr. af de 30 Rdlr., som han var tilsagt af Kongen at skulle nyde aarlig.³⁾ Men den 13. Juli blev han udnævnt til Major til Fods, og samtidig blev han antagen til at hverve Folk til Hæren.⁴⁾

Efter gammel Vane tog Svend Povlsen straks fat med Alvor og Styrke; og Folk strømmede til fra alle Kanter for at tjene under den gamle Høvding og Fører. For blot at anføre et Eksempel kan nævnes, at der den 21. Juli blev udstedt Pas⁵⁾ til fire Mænd, som vilde frem til Major Svend Povlsen, nemlig Bendix Jonas af Halland, Niels Pedersen, født i Birkerød Sogn paa Sjælland, Johan Thorbiørnson, født i Marstrand, og Børrie Månson, født i Herrie Sogn i Gjønge Herred.

Hvor raskt det gik fra Haanden med Hvervningen, ses ogsaa deraf, at Korbitz og von Stöcken allerede 16. Juli kunde i Lejren ved Landskrone give Kommissarius Povl Jæger Befaling om at udbetale 200 Rdlr. til Major Svend Povlsen for Hvervningen af noget Mandskab, samt 10 Rdlr.

¹⁾ Expedition 1675 Nr. 459.

²⁾ s. St. Nr. 458.

³⁾ Kr. Andersens Mil. Regnsk. 1676.

⁴⁾ s. St. Nr. 1135 fra 1676.

⁵⁾ Expedition fra 1676 Nr. 1176,

for en Maanedes Traktement. Og Majoren meddeler straks Tilstaaelse for Modtagelsen heraf.¹⁾

Omtrent fjorten Dage derefter var han naaet saa vidt, at han havde et Kompagni af hvervede Tropper paa Benene, Folk, der kunde føre og bruge Vaaben. Det ser man deraf, at hans Løjtnant Povl Smidt den 2. Avgust i Lejren ved Landskrone faar udleveret til Major Svend Povlsen 12 Skaalpund Jagtkrudt og 24 Pund Pistolkugler fra Felttøjmaster Joachim Kruse.²⁾

Hermed har jeg tidligere troet, at alle paalidelige Efterretninger om Gjøngehøvdingen stoppede op.

Der anføres vel i flere yngre og nyere Beretninger, at han i den skaanske Krig skal have været en af de ivrigste Snaphaneførere og som saadan tumlet sig lystigt paa sin gamle Kamplads Hallandsaas; hvortil endnu føjes, at han skal have været Snaphanernes Anfører, da de 24. Juli 1676 ved Løshult Kirke bortsnappede en mægtig Hob af Kong Karls kostbare Ejendele og flere Tønder Sølv mønt; men alle disse Opgivelser savne sikker Hjæmmel.

Det ses, at Svend Povlsens Løjtnant Povl Smidt den 20. Decbr. 1676 er tagen til Fange af den ædle og mandhaftige Jep Gejsing, Løjtnant ved Aschenbergs Regiment.³⁾ Jeg tænkte mig da, at Svend Poulsen ved samme Lejlighed, da hans Løjtnant blev gjort til Fange, selv kunde have fundet sit Banesaar paa Valpladsen. Men det var ikke saa.

Det ses nemlig,⁴⁾ at den gamle Major kort Tid forud, den 29. Novbr., laa syg i Kjøbenhavn, hvor han kvitterer for sine Terminspenge for Tiden fra 1. Maj til 1. Septbr. Maaske er han da efter at være bleven rask igen vendt tilbage til den mere rolige Stilling ude paa Stevns Klint.

1) Zahlmester Povl Jægers skaanske Krigsregnsk. Juni—Septbr. 1676.

2) Joachim Kruses Feltartilleriregnsk. 1876. Bilag 121.

3) Landetatens Regnsk. B. Nr. 44: Danske Officerer fangne i Sverige.

4) Kommissær Gotthard Brams Regnsk. 29. 11. 1676.

Sikkert er det i alle Tilfælde, at han i Aaret 1677 gav Møde paa Baarse Herredsting.

Det er tidligere omtalt, at Svend Povlsen havde solgt et Fribrev til en Karl i Snesere, Tiel Pedersen, født paa den Gaard, som af Kaptajnen blev solgt til Niels Mund til Rønnebæksholm. Siden hen lader Niels Mund flere Gange Tiel stævne til Tinge for at pleje Vornedrettighed. Dette var saaledes Tilfældet den 3. April 1677 til Baarse Herredsting, og det gentog sig endnu 18. og 25. Maj 1691 til Hammer Herredsting. Her hedder det da¹⁾: Ellers findes i den ofte benævnte Herredstingsdom af 3. April 1677 fra Baarse Ting adskillige Diskurser imellem Parterne forgangen, saa at salig Major Svend Povlsen, som paa de Tider var levende, endelig maatte i egen Person møde paa Tinget og vedstaa sit udgivne Fribrev til Tiel Pedersen.

Endnu Kyndelmissedag 1679 levede Svend Povlsen. Den Dags Aften var der stort Gilde hos Svingersønnen Hans Svendsen i Lundby, hvor saa godt som alle By-mændene vare forsamlede og drak tilsammen en Tønde Øl, som den gamle Major havde givet til Mændene i Fæste af Byens Hus, det vil sige det gamle Gildehus, hvor fra ældgammel Tid af det ganske Bylav, Grande med Grande, havde haft deres Sammenkomster. Nu havde imidlertid Gildelovene ændret og løsnet sig. Mange Steder stode deres Huse tomme og unyttede hen, i Baarse var Gildets gamle Hus blevet Tinghus, her i Lundby fæstede de det bort til den gæve Krigsmand. Den gamle Major agtede vel at udhvile sig her, naar de urolige Dage vare til Ende, som det stærkt tegnede til, at de snarlig maatte blive. Om Svend Povlsen allerede havde forladt sin Post ude ved Stevns Klint, kan for øvrigt ikke ses. Det sidste, jeg har kunnet finde om ham, er, at han fæstede Gildehuset i Lundby.²⁾

¹⁾ H. H. Tb. 25. 91.

²⁾ s. St. 17. 2. 79.

Det blev ellers et saare lystigt Indgangsgilde, den gamle Major skaffede Lundby Mænd. Øllet havde sat dem saaledes i deres Es, at da de gik fra Hans Svendsens, tumlede og stimedede de paa Gaden og gjorde et mægtigt Postyr. Lars Jyde var især helt uvane. Hans Dreng fulgte ham, men kunde slet ikke magte Husbonden, der gik og hujede og slog om sig langs Kirkegaardsmuren med en stor Stavre. — Der kom en anden af Bymændene, Kristoffer, til. Straks Lars Jyde saa ham, raabte han: «Holder I med Peder Træskomager eller med hans Søn?» «Hvor vil jer Fa'er holde til?» hviskede Kristoffer til Drengen. «Jeg ved als intet,» hviskede Drengen igen til Svar. «Kære, kom og gak med!» sagde Kristoffer derpaa til Jyden, og vilde han styre ham noget til Rette. Men Lars Jyde gik fort ind i Anders Skrædders Gaard, bankede paa Døren, bød og bad dem: «La op, la op!» Der var ikkun to ene Kvinder derinde. Saa siger Anders Skrædders Kvinde til Sissel Hanses: «Skal vi la op!» «Ja,» svarede denne, «det bæres mig for, her er intet andet at gøre end at lade ham faa sin Vilje.» Og de lukkede op og gik ud i Gaarden. Men da begyndte Lars Jyde ret for Alvor at lade ilde med en ond Mund, tog fat paa Sissel og rendte hende op mod Væggen, idet han sagde: «Du lange, tørre Sissel, jeg vil ind.» Kristoffer gik nu ind, og Jyden fulgte efter og gav ham et Rap med Stavren. Da raabte Anders Skrædders Kvinde: «Gud bevare og hyre os, hvi kommer I saa farendes!» Men Lars raabte imod: «Hvad siger du, dit Hænge, skaf hid Øl og Vin, thi jeg vil drikke i Kvæld, Vin vil jeg have ovenpaa Majorens Øl!» Og larmede han paa ny ilde og med en saare ond Mund. «Stil dig, stil dig!» raabte Kristoffer og tyssede paa hannem. Men da for Lars Jyde paa ham, hujede og slog, blev ved at slaa ham med knyttet Næve, indtil Skrædderkvinden fik Kristoffer puttet ind i Mellemstuen og lukket for ham. Men da blev Jyden helt vild og rasende, slog Vinduerne ud og

raabte: «Din Karun, du skal skaffe mig Mjød, Mjød paa Bordet, ellers slaar jeg dig ihjell!»

Lidt efter lidt stilnede han dog noget af, og de fik ham hjem. Men der han blev kaldt til Ting for sin Vildskab, kunde han slet intet mindes uden det, at han havde været gennemdrukken til Majorens Indgangsgilde.

III.

Svend Povlsens Svingersøn.

Hans Svendsen havde ogsaa været med i den skaanske Krig. Han var rejst over til Kongens Tjeneste i Lejren for Landskrone mellem 10. og 31. Juli 1676, formodentlig for at lade sig hverve af Svingerfaderen. Han blev dog ikke længe derovre; det ses, at han 5. Marts 1677 træder i Tingskriverens Sted ved Hammer Herredsting.

Til slige Ting klarede Hans Svendsen sig godt, thi han skrev en udmærket Haand og havde let ved at tale for sig, hvorfor han ogsaa til Stadighed bliver udnævnt til Stokkemand, Synsmand, Oldermænd og endnu mange andre Poster, hvor han traadte frem paa samtlige Bymænds Vegne og var en god Støtte for sine Grander; men sin egen Gaards Drift og sine egne Sager formaaede han ikke at styre. Som Bonde gik det meget daarligt for ham. Lige efter det store Kyndelmissegilde løb han endog bort fra hele Redeligheden, bort fra sin øde Gaard og ind paa Ryttergodset i Lille Røttinge. Her kunde han dog ikke bjærge sig uden en stakket Stund, før han atter maatte vende tilbage ind paa Prins Jørgens. Sin gamle Fæstegaard blev han vel fri for at overtage igen; men allerede 12. Marts 1679¹⁾ tvang de ham ind i Ole Pedersens øde Gaard der i Lundby, som Manden var fradød i stor Armod for over Aar og Dag

¹⁾ H. H. Tb. 3. 2. 85.

siden. Hans Svendsen skulde dog nyde to og et halvt Aars Frihed, saa han lige indtil Maj 1682 skulde være fri «for alle afgaaende Tynger».

Det gik da igen nogenlunde for Hans Svendsen, saa længe han sad under Friheden; men da denne udløb, løb han med, bort fra Gaard og Gæld. Han bliver stævnet til Tinge 3. Februar 1685, hvor Ridefogdens Tjener Hans Kyse lader sætte i Rette, at Hans Svendsen bør, fordi han haver saa højlig forset sig mod sit høje Herskab og dets Godhed misbrugt, tage Gaarden paa ny, yde alt, hvad han skylder og resterer, samt betale alle Omkostninger.

Hans Svendsen møder og klager sig: Mine Bæster døde bort fra mig, hvorfor jeg intet kunde forblive paa Gaarden og svare til den.¹⁾ Skønt han kun kan fremføre denne fattige Undskyldning, fanger han dog følgende medlidende Dom:

Efterdi Hans Svendsen ikke er lovlig fraskilt Gaarden, han havde i Fæste i Lundby, mens den imod Øvrighedens Minde haver forladt efter sig øde, og han sig paa andre Steder haver opholdt, da bør han igen enten samme Gaard at antage og den vedlige at hæfte og holde efter Loven, eller han paa andre Steder Gaard eller Hus antager, som han dygtig kan befindes til. Men hvis han sig videre mod sit Herskab motvillig lader anse, da at paagribes, hvor han kan betrædes, og er han da pligtig paa Kroppen til Bremerholm at lide.²⁾

Den 9. Februar 1685 lod Herskabet gøre Arrest i Hans Svendsens Bo. Han var ikke selv nærværende, men hans Hustru viste frem deres fattige Eje, to Mænd vurderede alle Sagerne, og saa bleve de indførte Stykke for Stykke i Skifteprotokollen. Det var den rene Armod. Af Besætning havde de kun to Bæster, en Ko, to Faar og to Svin. Inde i Stuen stod et Vraaskab, to Kister, et Fyrrebord og en Fyrrebænk; her stod ogsaa Sengestedet

¹⁾ H. H. Tb. 3. 2. 85.

²⁾ s. St.

med Over- og Underdyne, tre Hovedpuder og et Par gamle Blaargarnslagen, men i «den liden Børneseng» var der kun en Agedyne og et Blaargarnslagen. Paa Væggen hang et lidet Spejl. I Køkkenet fandtes en Jærngryde, en Malm-pande, et Messing-Rivejærn, en Messing-Lysestage, et Dejg-trug og en Kværn. Og paa Loftet laa en Skæppe Havre og et Fjerdingskar Lindser. Det var al Hans Svendsens fattige Eje, som han sad inde med midt i den haardeste Vintertid.

Siden sad Hans Svendsen i et Lejehus i Lundby og havde siddet der baade Aar og Dag; men endskønt den aarlige Leje kun var seks Sletdaler, havde han dog ikke kunnet rede for sig, hvorfor han nu bliver pint og plaget af Husejerens Arvinger, der faa en Namsdom over ham og ville gøre Indførsel i hans fattige Ejendele¹⁾. Da løber han fra Huset, som han før var løben fra Gaard, tyr paa ny ind under Prins Jørgens milde Styre og faar 1686 af Ridefogden en øde Halvgaard i Lundby i Fæste med fuld Frihed for alle Afgifter.

Paa denne lille Halvgaard, som Lars Lonte i Armod var frakommen, synes det, at Hans Svendsen klarede sig langt bedre. Han blev igen en betroet Mand, baade Oldermann og Fangsfoged. Som saadan blev han tilligemed sin Fælle Niels Ladefoged i Nebølle stævnet til Tinge,²⁾ hvor de blive anklagede for at have taget fire «fordærvede» (syge af Skab) Bæster ind paa Fanget. De dømmes til at skulle hver for sig bøde efter Bysens Vedtægt en halv Tønde Øl. Hans Svendsen møder og siger, at han nok skal betale sin Part.

I Aaret 1689 blev hele Hammer Herred sat i en Slags Formueskat,³⁾ til et Beløb af i alt 418 Sletdaler 4 Skilling.

¹⁾ H. H. Tb. 22. 3. 1686.

²⁾ s. St. 24. 2. 90.

³⁾ s. St. 22. 4. 89.

Herredsfogden med otte Medhjælpere paaligge Skatten og ansætte, for at nævne enkelte til Sammenligning, Mændene i Neder Vindinge til 3 Dlr., i Over Vindinge til 3 Dlr. 2 sk — kun den jordegne Bonde Jakob Nielsen er sat til 4 Dlr. 3 sk 8 b , Kostræde Mænd til 2 Dlr. 3 sk 8 b , Ring Mænd ligeledes til 2 Dlr. 3 sk 8 b , Sognepræsten i Kjøng Hr. Hieronymus til 2 Dlr. og Hjælpepræsten Hr. Lydich til 8 b , Bomanden Per Has 12 b , og Lundby Husmænd: Jep Skaaning 6 b , Clement Hansen 8 b og Ole Tysk 6 b . Ved denne Ligning blev Hans Svendsen i Lundby sat til 2 sk 4 b , saa han var altsaa ikke blandt de allervoveste.¹⁾

Hans Svendsen kunde vel en enkelt Gang endnu komme i Knibe, saa han ligesom saa mange andre maatte ty ud til Slottet og bjærge sig noget Laanekorn.²⁾ Og han kunde ligeledes som de fleste andre komme galt af Sted i de stærkt indviklede Fællesskabets Tider. Saaledes havde han en Dag taget «vild» (fejl) paa Marken og faaet en Høstak, der ikke var hans, medens en af hans egne var bleven staaende i Stedet; men dette kunde dog ikke fri ham; han maatte betale 24 Skilling for et halvt Læs Hø, som Stakken vurderedes til at have indeholdt.³⁾

Bymændene kunde trods alle Forbud ikke afholde sig fra at udnytte og besaa de Jorder, der laa hen fra de øde Gaarde og det endda de vidste, der vankede Straf. En Gang blev Lundby Mænd hver for sig idømt en Bøde paa tre Lod Sølv for slig Overtrædelse. Men her stod Oldermændene Hans Svendsen fri, han havde ikke været med.⁴⁾

Naar derimod Granderne gik til de øde Gaarde og reddede sig Døre, Panel, Brædder eller lignende Sager, kunde han ej heller holde sig hjemme. Han havde fra Anders Bødkers øde Gaard taget baade Taghalm, Lægter,

¹⁾ H. H. Tb. 22. 4. 89.

²⁾ s. St. 22. 1. 83.

³⁾ s. St. 12. 11. 83.

⁴⁾ s. St. 16. 8. 86.

Bjælker og en «Hutteseng» (Alkove).¹⁾ Det kom han dog let over, thi da alle andre havde gjort ligesaa, fik de en skarp Advarsel, og dermed var Sagen endt.

Forholdene vare ganske anderledes for ham nu end i de rigtig trange Tider, da han maatte krible og krable sig frem og laane overalt, hvor Laan kunde faaes. Oppe hos Borgermester Marchus Bech i Næstved havde Hans Svendsen paa de Tider maattet sætte en Sølvske i Pant for et Laan paa 6¹/₂ Mark; men den Ske havde han siden indløst og klaret anden løs Gæld tillige.²⁾

Nu var der kun det i Vejen for Hans Svendsen, at han begyndte at blive gammel og træt, samt at han stod saa ene: Svigerfaderen, den gamle Major Svend Povlsen, var gaaet bort³⁾, hans Hustru Maren var ogsaa gaaet bort, men selv maatte han til sin Død gaa og pusle ene om i Lontens Halvgaard i Lundby. St. Hansdag 1713 blev han stedet til Hvile der paa Kirkegaarden.⁴⁾

¹⁾ H. H. Tb. 29. II. 80.

²⁾ s. St. 17. II. 79.

³⁾ Vordingborg Kirkebog: 1694 jordet 20. Marts i Urtegaarden Lavrits Grubbes salig Hustru Gertrud Svendsdatter, havde et Liglagen og to Ligklæder, nemlig det bedste og det mellemste, samt alle Klokker. Det kan dog ikke ses, at dette var Svend Povlsens Datter Gjertrud Svendsdatter, som han havde boet hos i Gadehuset i Lundby, skønt Tid, Sted og Navnesammenstillingen nok kan føre Tanken hen dertil.

⁴⁾ Lundby Kirkebog fra 1710.